

XXVII VISPĀRĒJIE
LATVIEŠU
DZIESMU UN
XVII DEJU SVĒTKI

XXVII Vispārējie latviešu Dziesmu un XVII Deju svētki jau sadzirdami un saredzami. Tiem cītīgi gatavojas arī ap 15 tūkstošiem deju tautas saime.

“Vēl nav skaidri zināms, cik kolektīvu piedalīsies svētkos, bet aplēses rāda, ka varētu būt par 20 mazāk nekā darbojās pirms pandēmijas. Tas ir divi tūkstoši deju tautas. Nevar runāt par strauju kritumu, pandēmijas pārbaudījums pierādījis, ka ir stingrs

amats, kolektīvos atgriezušies arī tie, kuri atrada citu vaļasprieku, bet gaidāmie svētki mudinājuši atkal deju. Ir arī tendence, ja kādā kolektīvā palikuši četri pāri, kaimiņos tāpat, tie apvienojas, un ir kolektīvs, kas gatavojas svētkiem,” situāciju deju nozarē raksturo Latvijas Nacionālā kultūras centra latviešu skatuviskā dejas eksperte Maruta Alpa. Mēneša beigās būs skaidrs, kādas grūtības pakāpes dejas kurš kolektīvs izvēlējis, tad virsvadītāji varēs sākt veidot laukuma zīmējumus.

Mērķis viens – braukt uz svētkiem

Pandēmijas ierobežojumi, nenoliedzami, ietekmēja visu amatiermākslas kolektīvu darbību. Tikai pirms nepilna gada varēja atsākties regulāri mēģinājumi. Cēsu novadā svētkiem gatavojas desmit vidējās paaudzes deju kolektīvi.

Dalībnieku netrūkst

“Divi gadi izsita no sliedēm. Dejojāji atrada nodarbes mājās, varbūt negrib vairs vakaros doties uz mēģinājumiem, bet vairāk būt ar ģimeni. Interese par deju nav tik liela, kāda bija kādreiz. Vēl jāreķinās, ka daudzi cēsnieki strādā Rīgā un citur, nav viegli tikt uz mēģinājumiem,” situāciju raksturo Cēsu vidējās paaudzes deju kolektīvu “Raitais solis” un “Saulgrieži” vadītājs Andis Kozaks. Viņš arī atzīst, ka vidējās paaudzes dejojājiem ir iespēja izvēlēties, kur deju, jo Cēsis ir divi kolektīvi, tāpat kaimiņos Priekuļos.

Priekuļu “Miķeļa” vadītājs Māris Brasliņš atzīst, ka pandēmijas laiku jau visi aizmirsuši un metušies dejās. “Miķelis” ir stabils, dejojāji ir uzticīgi kolektīvam, bet, protams, kāds pārtraucis deju, taču cits nāk vietā,” vērtē M. Brasliņš.

Jaunpiebalgas vidējās paaudzes deju kolektīva “Piebaldzēni” vadītāja Lāsma Skutāne pastāsta, ka pēc ierobežojumu laika kolektīvs ir teju nomainījies. Katram dejojājam savs iemesls, kāpēc aizgājis no deju, jo dzīve ievieš korekcijas: kāds pārceļas, kāda ģimene kļūst kuplāka, kādam darbs prom no Jaunpiebalgas. “Neteiktu, ka viegli. Arī iesaisīt jaunus dejojājus. Agrāk nebija problēmas, ka dejojājiem darbs mainās, tagad četri puiši strādā maiņās, nav viegli izraudzīties laiku mēģinājumiem, kad tiek visi. Kolektīvā ir dejojāji, kuriem nav pieredzes. Mācāmies sadzīvoties. Repertuārs ir jāapgūst. Visi gribam tikt uz svētkiem,” pārdomās dalās L. Skutāne.

Vecpiebalgas kultūras nama vadītāja Z. Ruicēna ar gandarījumu saka, ka “Mudurainis” ir stabils kolektīvs. Tieši pandēmijas laiks neviena dejojāja vaļasprieka izvēli neietekmēja. Kad kāda de-

jojāja trūkst, visi pieliek lielas pūles, lai iesaistītu citu. “Mudurainis” deju ne tikai vecpiebaldzēni, arī skujuenieši, kaivēnieši. “Prieks, ka atgriezušās jaunās māmiņas, jo ļoti grib būt svētkos. Kolektīvā iesaistījušies jaunienācēji Piebalgā. Viņiem tā ir iespēja iepazīties, atrast jaunus draugus, būt pagasta dzīvē,” stāsta Z. Ruicēna.

Repertuārs patīk

Gatavojoties gaidāmajiem svētkiem, šoreiz vadītāji un dejojāji nekritizē repertuāru, ka dejas par grūtām, neizprotamas, nepatīk. A. Kozaks vērtē, ka vidējās paaudzes deju kolektīvu repertuārs ir atbilstošs vecumam, problēmu nav. “Dejas dejojājiem patīk, bet vienmēr jau dažam kāda nepatīk vai nav pie sirds tās filozofija,” teic A. Kozaks, bet M. Brasliņš atzīst, ka sen tā nav bijis, ka kāds dejojājs būtu ļoti neapmierināts.

M. Alpa uzsver, ka tūlīt pēc iepriekšējiem svētkiem daudz tika domāts, diskutēts, ko deju Dziesmu svētku 150. jubilejas svētkos. “Repertuārs ir kopdarbs. Ir novadu dejas, kuras izraudzījās dejojāji un kolektīvu vadītāji. Tas nebūt nav vieglāks kā citos svētkos, bet pēc divu gadu dīkstāves atgūts satikšanās un deju prieks. Koncerti atgādina, kāpēc dalībnieki grib būt deju kolektīvā, kāpēc deju,” uzsver M. Alpa un pastāsta, ka vidējās

paaudzes deju kolektīviem ir divas grūtības pakāpes, D grupai ir vairāk deju un tās ir sarežģītākas. E grupā ir daudz kolektīvu, un tiem ir divas apakšgrupas - E un E1, otrai par vienu deju mazāk. Katrs kolektīvs var izvēlēties atbilstoši savām iespējām.

“Dejas ir apgūtas, tās tikai jāslīpē, jādejo koncertos. Tagad galvenais ir koncerti. Visi, protams, satraucas par skati, un tas ir saprotams, jo ikdienā taču ikreiz uztraucamies, kad mūs gaida jēkāda vērtēšana. Tiem, kuri bijuši uz skatuves reizi vien, iegūtā pieredze ļoti noderēs,” atgādina M. Alpa un uzsver, ka Cēsu novada dejojājiem pirmoreiz skate notiks koncertzālē “Cēsis”. Arī tas ietekmē sniegumu, tāpat kā tautastērps. Būs skaisti dejojāji skaistā vietā un skaisti priekšnesumi.

Dejas tiek slīpētas, koncertos pagastos satiekas vairāki kolektīvi, katrs grib nodejot aizvien labāk, pārliecinošāk. Tērpiem vēl kāds sākums jāuzspodrina. Tad jau skate un svētki.

Jaunība, briedums un šarms

Vidējās paaudzes kolektīvi dejojāju vidū allaž ir pamanāmi. Viņos ir kas īpašs – jaunība, briedums, prasmē dejā parādīt ne tikai savstarpējās attiecības, bet ie-

vert ko dziļāku, azarts, attieksme pret deju kā māksliniecisku priekšnesumu.

Vidējās paaudzes deju kolektīvi sāka veidoties 80. gadu vidū, kad pieredzējušiem dejojājiem jaunību kolektīvu repertuārs vairs nebija piemērots. Sākumā viņi lielākoties deju balles dejas. Pamazām vien horeogrāfi sāka veidot dejas tieši šai paaudzei. Gadu gaitā vidējās paaudzes deju kolektīvu skaits tikai palielinājies. Vecuma cenzs, kad deju vidējās paaudzes kolektīvā, nav ierobežots. Būtiskākais – kur jūties piederīgs.

“Vidējās paaudzes dejojāji ir apbrīnojami cilvēki. Viņiem ir darbs, ģimene un vēl dejušana. Dejušana līdzsvaru ikdienai, izrauj no rutīnas. Mēģinājumos un koncertos viņi iegūst gan spēku, gan atbrīvo galvu no problēmām, kuru nevienam netrūkst. Dejojot katrs var būt pats un var radīt. Kad iemācās soļus, rakstu, tad sākas radošā izpausme un dejojājs ir mākslinieks. Tajā ir deju būtība. Viņi izgaršo deju ar patiesām emocijām. Tā ir sadzīvošana pārī neatkarīgi no tā, vai deju sieva ar vīru vai kaimiņi. Viņi deju ar sapratni, ko nozīmē būt uz skatuves – tas nav tikai paša priekam, svarīgi, kāds izskaties, kā kusties, būt īstam. Vidējās paaudzes deju kolektīvu sniegumā ir īpaša krāsa. Patiesumam uz skatuves notic skatītājs, un prieku gūst gan dejojājs, gan skatītājs,” saka M. Alpa.

Uldis Blīgzna vada jaunību, vidējās paaudzes un senioru kolektīvus. No 1993. gada, kad Priekuļos izveidojās vidējās pa-

◆ UZTICĪGI SAVAM KOLEKTĪVAM. Priekuļu “Miķeļa” dejojāji pandēmijas laiku jau aizmirsuši un visi metušies dejās.

audzes deju kolektīvs “Jumis”, ir kopā ar dejojājiem.

“Katram paaudzei savs skatījums uz dzīvi, vērtības, prioritātes, vajadzības. Ar vidējiem ir vieglāk strādāt. Viņiem ir pieredze, dejojāji tik bieži nemainās kā jaunību kolektīvā. Viņiem jau ir stabils pamats dzīvē, deju brīvā laikā, un tas sagādā prieku. Viņi ir atbildīgāki pret kolektīvu. “Jumja” pamatkodols jau no 90. gadiem. Protams, katram dejojājam ir savs raksturs, bet gadu gaitā cits citam pieslīpējas. Dejojājus vairs neviens tikai dejušana, viņi ir draugi, kuri satiekas, pavada brīvo laiku ne tikai mēģinājumos un koncertos,” pārdomās dalās U. Blīgzna.

Cēsu kolektīvu vadītājs Andis Kozaks atzīst: “Vidējie ir pamats, kas notur tradīciju. Viņi ir balsts, var jaunajiem stāstīt un radīt interesi par dejušanu. Daudziem deju bērni, arī vecāki. Tā ir pārmantojamība, kas ir ļoti būtiska, lai droši varam skatīties nākotnē.” A. Kozaks arī uzsver, ka vidējās paaudzes dejojājiem neatsverama ir pieredze. “Viņi labi zina, kas ir Dziesmu un Deju svētki, labi saprot atbildību, kādu uzņēmušies, un par to ir lepnī. Jaunajiem vēl daudz jāskaidro, lai izprastu svētku nozīmi, būtību.”

Vidējās paaudzes deju kolektīva “Miķelis” vadītājs Māris Brasliņš uzsver: “Mums patīk tas, ko darām kopā.” Arī viņš pauž pārliecību, ka dzīves un arī deju prieks pieredze ir tas lielais pluss, kas vidējās paaudzes dejojājiem ļauj labāk atklāt deju raksturu, izdzīvot attiecības, kas ir deju. “Viņi rāda deju prieku, savstarpējo cieņu, ne tikai tehniski precīzi nodejo,” atgādina M. Brasliņš.

Vecpiebalgā darbojas vidējās paaudzes deju kolektīvs “Mudurainis”, apvienojot gan 35 gadniekus, kuri jūtas kā jaunība, gan tos, kam vēl nav 40 gadi, bet jau jūtas gana cienījamus gados. “Kolektīvā satiekas jaunība un briedums. Visi ir aizņemti, dzīvē ir tik daudz darāmā un iespēju, bet laiku vienmēr var atrast tam, kas patīk. Viņiem tā ir dejušana un savs kolektīvs,” saka “Mudurainis” vadītāja Z. Ruicēna. □

Lappusi sagatavojusi
SARMĪTE FELDMANE

Projektu finansē
Mediju atbalsta fonds
no Latvijas valsts
budžeta līdzekļiem

MAF
Mediju atbalsta fonds

Mediju atbalsta fonda ieguldījums no Latvijas valsts budžeta līdzekļiem. Par saturu atbild projekta īstenotājs izdevniecība SIA “Cēsu Druva”.